

ZKUŠENOSTI ŽENIJNÍHO VOJSKA AČR Z ŘEŠENÍ NÁSLEDKŮ POVODNÍ V ROCE 2002 A 2009 NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Vojtech Hanudel^{*}

ABSTRAKT

Ženíjné vojsko a záchranné vojsko AČR má svoje miesto pri plnení úkolov v rámci Integrovaného záchranného systému ČR. To dokazujú i výsledky pri odstraňovaní následkov povodní na území ČR v rokoch 2002 a 2009. Kde okrem plnenia iných úkolov dokázali dôležitosť pri stavbách náhradných premostení zničených mostov.

Kľúčové slová: Integrovaný záchranný systém, ženijní a záchranné vojsko, ženijní prápor, Záchranná a výcviková základňa, Mostná súprava a Ťažká mostná súprava

ABSTRACT

The Corps of Engineers and Rescue units of Army Czech Republic play very important role in integrated rescue system. The results of their works can be proved by presentation of their works during removing the effects of flood in 2002 and 2009. These units demonstrate their importance for construction temporary bridges as well as other works.

Key words: Integrated rescue system, Engineers and Rescue units, Engineers battalion, Rescue and Training Base, Bridging train and Hard bridging train

ÚVOD

Ženíjní vojsko (ŽV) a záchranné vojsko (ZV) v různých organizačních strukturách bylo použito při povodňových situacích na území ČR od roku 1997 po každé. Mezi nejdůležitější úkoly, které plnilo, patří stavba mostních provizorií z Mostních souprav (MS) a Těžkých mostních souprav (TMS). Tuto schopnost prokázali zejména při povodních v roce 2002 a následně přijatými opatřeními si ji

---

^{*} Univerzita obrany, FVT, Katedra ženijních technologií, Bmo, Kounicova 65, PSČ 66210, Vojtech.Hanudel@nob.cz

udržují navzdory všem reorganizacím AČR a změnám v organizačních strukturách jak ženijního vojska, tak i záchranných útvarů.

1 POPIS POVODŇOVÉ SITUACE A ŘEŠENÍ V ROCE 2002

Při povodních v roce 2002, které vznikly ze 7. na 8. srpna se při záchranných opatřeních armáda podílela od prvopočátku a to zejména silami a prostředními útvarů dislokováných v postižené oblasti Jižních Čech. Za ženijní a záchranné vojsko to byl 2. ženijní prapor Janovice nad Úhlavou, 4. ženijní prapor Týn nad Vltavou a Záchranné a výcvikové základny z Jindřichova Hradce a Rakovníka.

Ženijní vojsko v roce 2002 mělo ve své organizační struktuře tři ženijní prapory (žpr) vševojskových brigád, mimo zmíněné ještě 7. ženijní prapor Hranice na Moravě a dále 11. ženijní pluk a Mobilizační a výcvikovou základnu oba s dislokací v Litoměřicích. V rámci Sil územní obrany byly k dispozici mimo dvě zmíněné Záchranné a výcvikové základny (ZVZ) další tři s dislokací v Kutné Hoře, Bučovicích a Olomouci. Všechny tyto ženijní a záchranné útvary byly postupně začleněny do operace „ZACHRANA“ od 10. 8. 2002 do 23. 9. 2002 a souběžně do „OPERACE OBNOVA MOSTY“ od 19. 8. Do 30. 11. 2002.

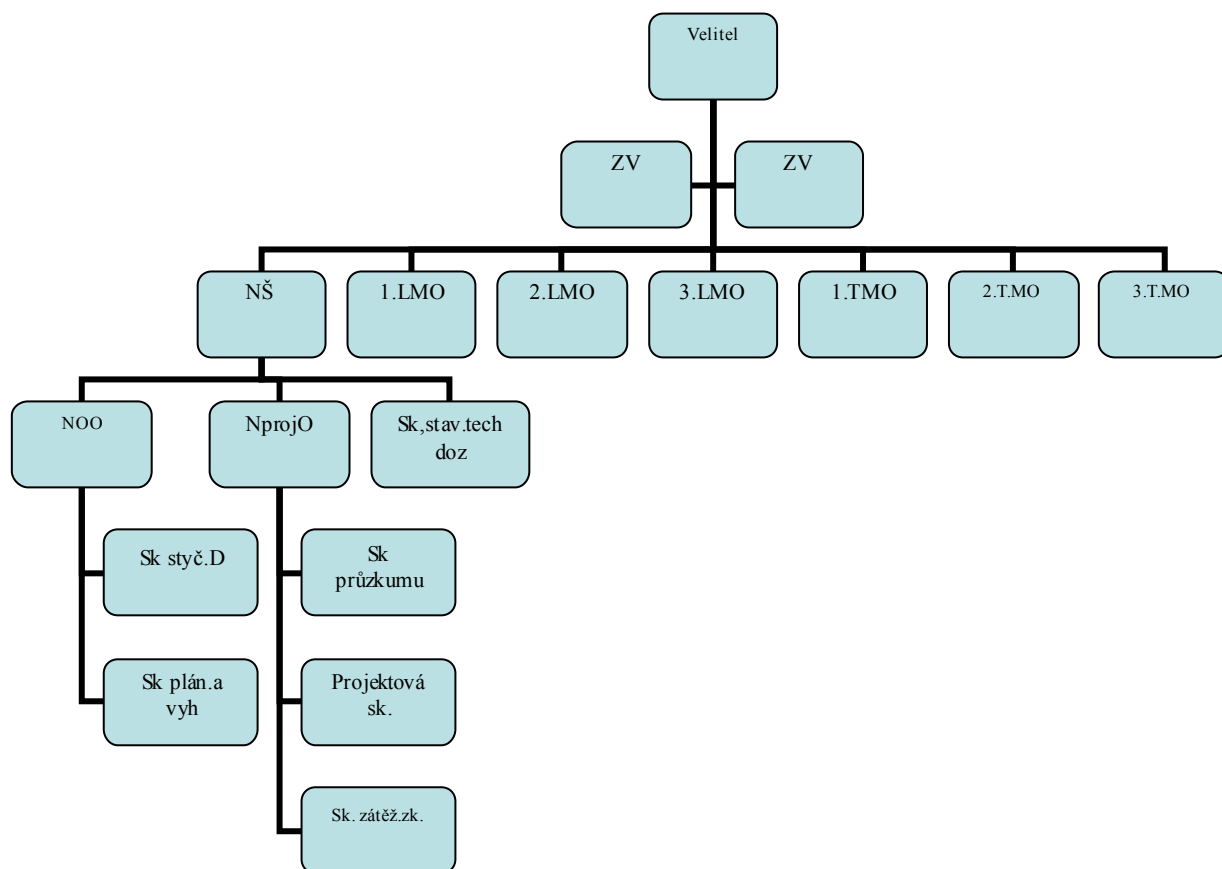
V rámci operace „ZACHRANA“ plnily jednotky úkoly převážně pod organickým velením podle svého předurčení, kapacit a možností. Zničené mosty v nejdůležitějších oblastech byly nahrazeny mostními prostředky z organické výzbroje ženijních útvarů a doplněny ze zásob logistiky AČR. Byly použity zejména Automobily mostní T 813 AM-50, Mostní tanky MT-55 a Převravníky mostů T 813 PM-55.

1.1 ORGANIZACE ÚKOLOVÉHO USKUPENÍ (ÚU) PRO „OPERACI OBNOVA MOSTY“

V rámci plnění nejdůležitějších záchranných prací vyvstal požadavek na urychlenou obnovu dopravní infrastruktury, kde požadavky na stavbu mostních provizorií narůstaly od začátku povodňové krize na desítky.

Záchranné a výcvikové základny zahájily destrukci zbytků mostů a jejich vyprošťování z vodních toků a přípravu prostorů pro stavbu mostních provizorií. Stavba mostních provizorií ze MS a TMS byla svěřena ženijnímu vojsku. K tomu ženijní vojsko mělo připraveno dostatek zkušených velitelů organických i mimo ŽV, ale nemělo připravený základní personál a nemělo dostatek manipulační a dopravní techniky.

ÚU „OPERACE OBNOVA MOSTY“ tak bylo operativně během tří dnů vytvořeno ze 34 útvarů a vojenských zařízení AČR. Základní personál byl vyškolen formou instrukčně metodického zaměstnání při reálných stavbách mostu z MS 20. a 21. 8. 2002. Na stavbu mostu z TMS byli velitelé odřadů posíleni o zkušené lektory s úkolem odborného dohledu na technický postup stavby a dodržení bezpečnostních předpisů. Do sedmi dnů bylo vytvořeno nejsilnější úkolové uskupení (obr. 1). V této organizační struktuře bylo ÚU „OPERACE OBNOVA MOSTY“ řízeno přímo Operačním střediskem Velitelství územní obrany až do ukončení operace.

Obr. 1 Nejsilnější úkolové uskupení pro „OPERACE OBNOVA MOSTY“

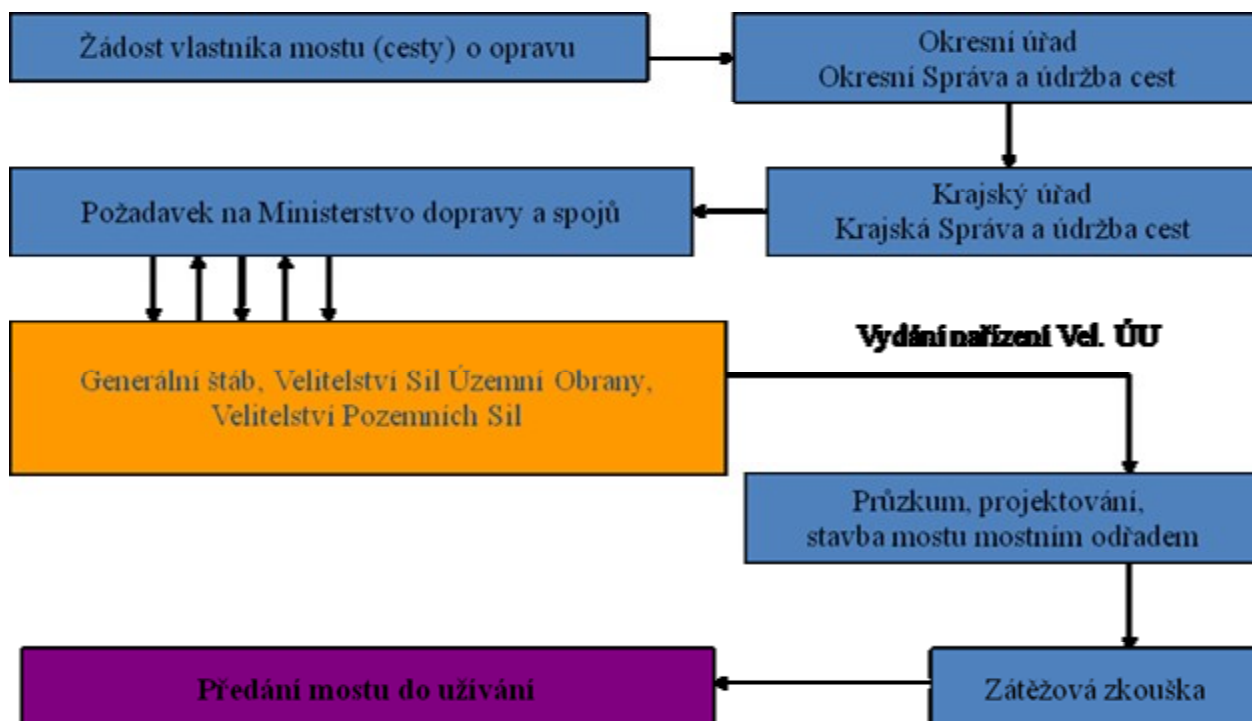
V nejsilnější sestavě disponovalo úkolové uskupení třemi lehkými mostními odřady pro stavbu mostu z MS a třemi těžkými mostními odřady pro stavbu mostu z TMS. Počty sil a prostředků jsou uvedeny v tab.1.

LEHKÝ mostní odřad	TĚŽKÝ mostní odřad
do 20-ti osob	do 45 osob
6-7 ANTT	do 10 ANTT
1-2 AJ	2 AJ
Dle potřeby : - UDS - KN - AOT - BUS	Dle potřeby : - UDS - KN - AOT,BUS - pomocný most z AM

Tab. 1 Síly a prostředky lehkého a těžkého mostního odřadu

1.2 SYSTÉM ŘÍZENÍ A VELENÍ A URČENÍ POŘADÍ STAVEB V „OPERACI OBNOVA MOSTY“

Pro co nejúčelnější využití schopností tohoto ÚU bylo navedení systému a koordinaci při stavbě mostního provizoria ve všech fázích realizace se všemi zainteresovanými složkami IZS. To po počátečních nesrovnalostech se ustálilo na zásadách řízení a velení vyjádřených na obr 2.

Obr. 2 Pravidla stanovení pořadí stavby mostních provizorií

Provozovatel poškozeného mostu podal žádost o mostní provizorium na Okresní úřad (Okresní Správu a údržbu cest). Ti postoupili po vlastním sestavení pořadí důležitosti požadavků na Krajský úřad (Krajskou Správu a údržbu cest), kde bylo provedeno seřazení za kraj. Po posouzení pořadovniku velitelem ÚU jen z hlediska logiky pohybu stavebních odřadů a připravenosti staveniště požádal Hejtman kraje o schválení stavby mostního provizoria jako jediná oprávněná právnická osoba Ministerstvo dopravy a spojů. Po schválení požadavků a na základě nařízení následoval - průzkum pro zkrácený projekt mostu; průzkum velitele mostního odřadu; vypracování zkráceného stavebního projektu mostu; žádost vyskladnění mostního materiálu; stavba mostu; dopravní značení; zatěžkávací zkouška a předání mostu uživateli (obr. 3).

1.3 DÍLŠÍ ZÁVĚR

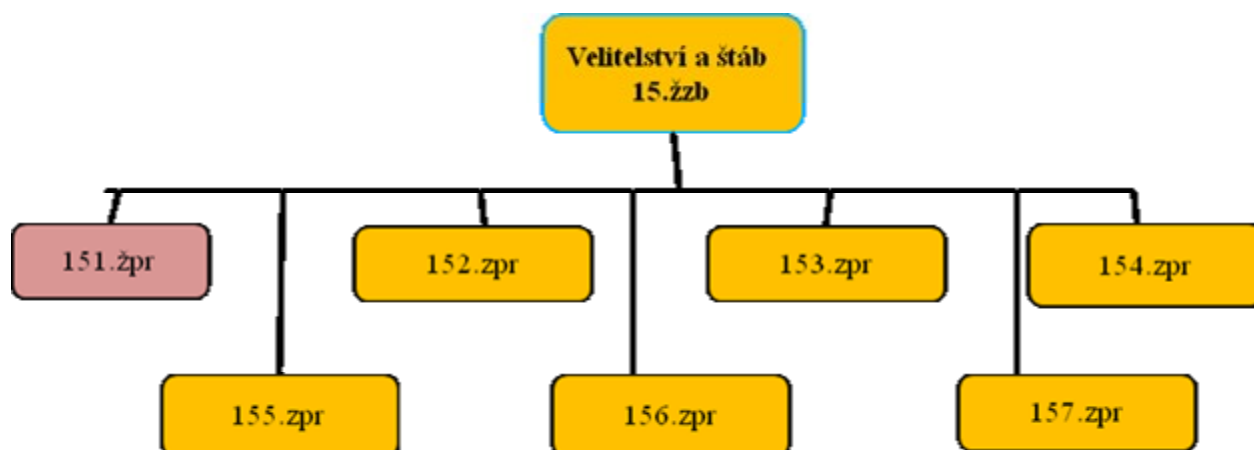
Na „OPERACI OBNOVA MOSTY“ bylo přímo nasazeno 318 osob a víc jak 100 kusů techniky. Postaveno 68 mostů z toho 37 z MS a 15 z TMS o celkové délce 1821 metrů a z toho 810 metrů MS a 609 metrů TMS. Ostatní mosty byly z AM-50, MT-55 a PM-55. Najeto bylo přes 200 000 km bez dopravní nehody.

Obr. 3 Postup stavby mostního provizoria průzkum, stavba, zátěžová zkouška

2. VÝVOJ ŽENIJNÍHO A ZÁCHRANNÉHO VOJSKA V LETECH 2003 AŽ 2009

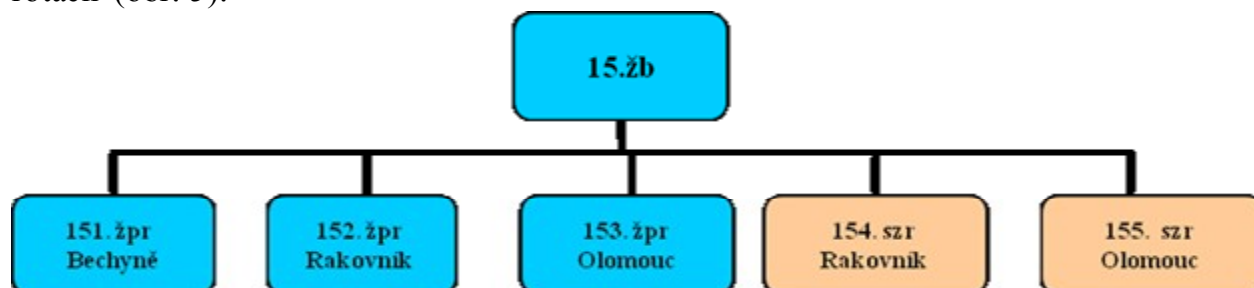
V tomto období provedlo ŽV a ZV dvě velké reorganizace. První v roce 2003, kdy došlo ke sloučení ženijních a záchranných útvarů do svazku 15. ženijní záchranné brigády. Kromě jednoho ženijního praporu byly ostatní útvary zrušené a pět ZVZ bylo reorganizováno na šest záchranných praporů (obr. 4).

Obr. 4 Organizační struktúra 15. žzb

V této struktuře působilo ženijní záchranné vojsko do roku 2008 a z hlediska povodní, které v tomto období byly lokálního charakteru, plnilo menší úkoly a taky jednotlivé stavby mostních provizorií. Formou soustředěných výcviku ve výcvikovém zařízení Ministerstva dopravy a spojů si pořád udržovali schopnost stavby mostů z MS a TMS. K udržení kvality personálu a zkušeností přispěla i profesionalizace armády ČR.

Další velká reorganizace ženijní záchranné brigády proběhla v roce 2008, kdy vznikla ženijní brigáda o třech ženijních praporech a dvou samostatných záchranných rotách (obr. 5).

Obr. 5 Organizace 15. žb od 1. 10. 2008

V této stávající struktuře plnily útvary 15. žb úkoly odstraňování následků po povodních v roce 2009 na Moravě a na Děčínsku. Při těchto povodních bylo z 19-ti požadavků splněno a postaveno třináct mostů z MS o celkové délce 246 metrů. Každý prapor měl jeden lehký mostní odřad. Operační pohotovost trvala 28. 6. Do 24. 8. 2009. Zasahující odřady znovu potvrdily připravenost a profesionální přístup a požadované mostní provizoria postavili operativně, ihned po obdržení nařízení a dokumentace ke stavbě. Náročnost byla zejména ve velkých vzdálenostech od dislokace útvaru. Samostatné záchranné rotý nebyly významně použity.

ZÁVĚR

Živelné pohromy jsou neporovnatelné, i když jsou jednoho původu, tak vždy mají jiný charakter a důsledky. To platí i pro zmíněné povodňové události. Přesto se dá konstatovat, že ženijní a záchranné útvary AČR tyto situace zvládají i přes neustále reorganizační změny. Systém řízení, velení a plnění úkolů zavedený v roce 2002 je funkční i po změnách ve státní správě a samosprávě. ŽV a ZV při každém nasazení v těchto a jiných podobných krizích dokazuje, že je podstatnou další složkou IZS ČR. Ve stávající struktuře zůstává otázkou jen, jestli dvě samostatné záchranné rotý mají dostatečné předpoklady pro plnění úkolů podle předurčení při krizích většího rozsahu.

LITERATURA

- [1] ORGANIZAČNÍ STRUKTURY ŽV AČR DO ROKU 2003, 2008 A PO ROCE 2008
- [2] VLASTNÍ PODKLADY

Článok recenzoval:
doc. Ing. Ladislav Oľšar, PhD.

